

NOVI ROD

8

ZVEZA

1924·V·LETNIK·1925

Novi Rod

izhaja prve dni vsakega šolskega meseca in stane na leto 10 L.
Posamezne številke so po 1 L. — V inozemstvo 12 L. — Izdaja
„Zveza slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

Vsebina :

BILE SO GORE IN RAVNINE	Stran	117
Janko Samec: ZAMORCI	„	118
Josip Ribičič: MEFISTOV IZUM, II. dej.	„	119
Ivan Vouk: NA VELIKI SENOŽETI	„	123
Ferdo Plemič: TRIJE KROJAČI - EN MOŽ	„	125
Fran Žgur: PRVI POMLADANČKI	„	129
ZRNA	„	130
KOTIČKARJEM	„	131

Urednik: Pahor Jože, Trst, ul. Udine, 35. III. — Uprava: Novi rod,
S. Giovanni - Trieste (Casella postale.) — Uprava za Jugoslavijo:
Marija Kmetova, Ljubljana, Bleiweisova cesta 21.
Tiska Tiskarna „Edinosti“ v Trstu.

LETO V.

V TRSTU, maja 1925.

ŠT. 8.

Bile so gore in ravnine, studenčki, potoki, reke, bili so gozdi in samote, svetla jezera in divja lepota, bile so ogromne zemlje. A človek se je skrival kakor plašna zver, taval iz kraja v kraj, iskal zavetja v pečinah in pod sklanimi podmoli. Ni imel doma, ni imel polja, bil je sam, in njegovo življenje žalostno, nemirno in nestalno.

Sredi samote je tedaj pomislil. Čemu bi blodil in bežal? Poiskal bi zemljo, ki bi dajala kruha, ustavil bi se, zgradil bi si dom. Toda ima li sam dovolj moči za vse to?

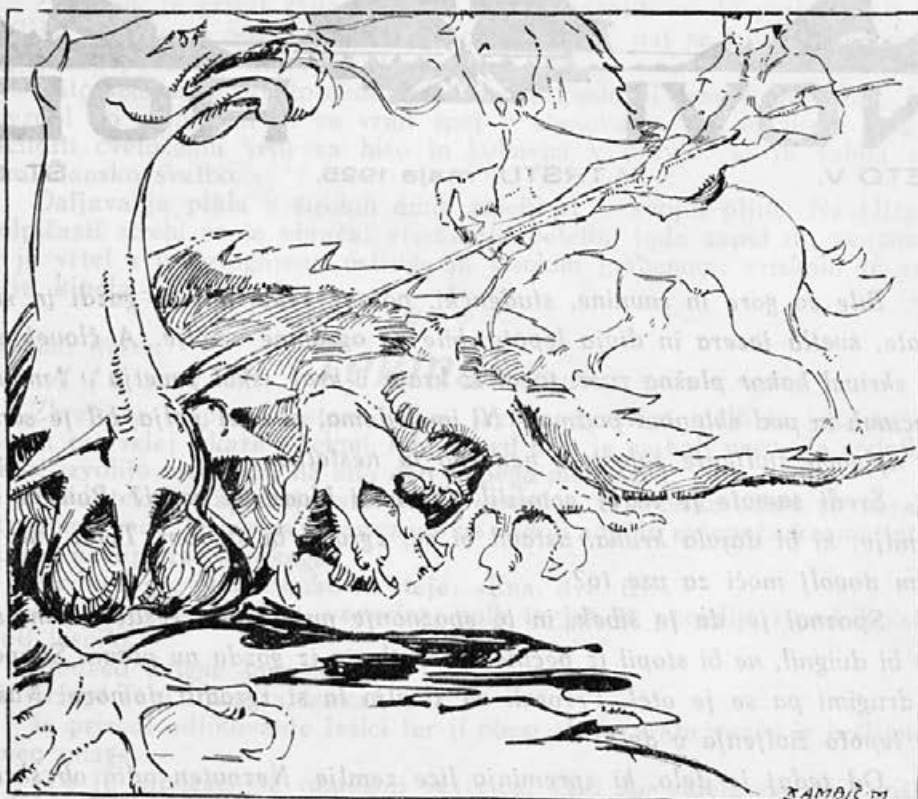
Spoznal je, da je šibek, in to spoznanje mu je bila rešitev. Sam se ne bi dvignil, ne bi stopil iz pečine na svetlo in iz gozda na plano. Skupaj z drugimi pa se je otel. Preorali so zemljo in si zgradili domove. Našli so lepoto življenja v delu.

Od tedaj je delo, ki spreminja lice zemlje. Neznaten mlin ob skriti vodi, grad kakor orlovska perut na skalovju, poti in ceste skozi gozde in samote, tihe vasi in ogromna mesta, povsod delo dan in noč, visoka pesem, ki bo odmevala, dokler bo človeškega rodu.

Tisočletja so pretekla in delo se je razraslo kakor velikan. Kakor tisočletno drevo se je razširilo na vse strani. A smisel mu je ostal isti, preprost in droben: zagotoviti človeku življenje. Če ta smisel zatremo, postane delo znoj, se spreminja v krvave kaplje, iz visoke pesmi privre trpljenje in prekletstvo.

V delu smo enaki. Kdor od dela ne beži, ni manjši kakor veliki svetá; njegovo delo ni slabše od dela drugih, četudi drobi kamenje na cesti. Le kdor zvrta delo na tuja ramena, ni več drugim enak. Stopil je na blodno pot, ki vodi daleč proč od ljudi, ki vodi v pogubo njega in druge.

Milko Bambič: SV. JURIJ IN ZMAJ.

⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Janko Samec:

Zamorci.

Tri barčice, tri barčice
tja čez morjé hilijo ...
Povejte nam, povejte nam:
Kam pa nocoj bežijo?

Ej, vse hotele tja na jug
v deželo bi zamorcev.
Ti so od solnca južnega
ožgani bolj od škorcev.

Pod palmami košalimi
v polkrogih vsi sedijo
in kakor ptički brez skrbi
iz dneva v dan živijo.

Pa od drevesa datelji
jim padajo kar sami,
da jim še vstati treba ni:
lové jih kar z rokami!

O, tam veselo pač živi
se v afriški deželi! —
Kaj, če še mi bi z barkami
k zamorcem pohiteli?

E, šli bi ... pa dejal je ded,
da imajo taka usta,
da zraven dateljev še vsak
človeka rad pohrusla ...

⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Josip Ribičič :

Mefistov izum.

Mladinska igra v treh dejanjih po Tolstojevem molivu.

DRUGO DEJANJE.

Osebe drugega dejanja :

MEFISTO,

PERO, mlad cigan,

BARA, stara ciganka, vračarica ;

CIGANI, CIGANKE.

Tabor ciganov v gozdu :

Gozdna jasa obdana od mogočnih dreves ; v ozadju šolor poglavarja ciganov ; sredi jase ogenj, ob ognju kuha stara ciganka ; spredaj šlor, za šlorom nevidna odprtina v zemlji. — Noč je.

V ospredju poleg štora PERO in BARA na tleh. BARA meče Peru karte in mu z živahnimi gestami dopoveduje pomen kart.

Desno in levo od ognja sede cigani in ciganke, zbijajo na bobenčke in ob dlani, bodreč mlado ciganko, ki pleše s kastanietami v pesteh in poje :

Pitali su ciganice,

gde su cigani?

ZBOR OKOLISTOJEČIH: Hm, ja, ja, hm, ja, ja,

PLESOČA CIGANKA: Tamo gore na marove
brunde kujejo.

ZBOR: Hm, ja, ja, hm, ja, ja,
brunde kujejo.

CIGANKA: Jeden puše, drugi kuje,
tretji prodaje.

ZBOR: Hm, ja, ja, hm, ja, ja,
tretji prodaje.

CIGANKA: Ko cigana so krstili,
so mu svete dali:

ZBOR: Hm, ja, ja, hm, ja, ja,
so mu svete dali.

CIGANKA: «Ako nečeš krstiti,
Bog ti ne daj rasti!»

ZBOR: Hm, ja, ja, hm, ja, ja,
Bog ti ne daj rasti!

CIGANI in CIGANKE (*poskočijo s tal in plešejo okrog ognja in zbijajo na bobenčke, pojoč*):

Ala brate,
 čez zelene trate!
 Čez zelene trate proč,
 tja, kjer škriplje temna noč!
 Ala brate
 čez zelene trate!

PERO (*poskoči s tal in zakrili z rokami v ozadju*):

Hola, mladiči!

CIGANI in CIGANKE (*pritečejo in ga obkolijo*).

PERO: Haha! Ta vražja Bara! Ali veste, kaj pravi? Trikrat obkoli tale štor, nocoj o polnoči, pa reci:

«Predme stopi vražji sin,
 dam ti dušo za cekin;
 cekin pa mora biti tak težak,
 da ga dvigne vsak junak.»

Če nato trikrat zaskovikam: «Uú, uú, uú», pa se prikaže vrag in mi da vrečo cekinov. Haha!

CIGANI (*se smejejo*): Haha, stara Bara rada vara!

BARA (*jezno vstane in odhaja proti ozadju*): No, če nočete verjeti, pa ni treba!

PERO: Zakaj pa sama ne poizkusiš?

BARA: Prestara sem, in duše ne maram prodajati!

PERO: Ej, ne odrešiš več duše — preveč si ljudi osleparila. Vseeno je, ali jo prodaš ali ne!

EDEN CIGANOV: Morda se pa boji, da bi ji vrag ne hotel kupiti duše.

VSI: Haha!

DRUGI CIGAN: Saj ne sme v pekel Bara, tam je pa škripanje z zobmi — kako bo Bara škripala, ko nima zob!

VSI: Haha!

BARA (*pri ognju*): Da bi še tebi izpadli, smrkavec!

VSI: Haha...

(*Ura bije polnoč.*)

PERO (*šteje, — okolustoječim*): Polnoč, haha! Bara sedaj naj se izkaže, če je res! Če pa ne bo vrača, te damo v kotel, da nam poveš, kako ti bo, ko se boš kuhala v peklu. — (*Okolustoječim*): Kdo si upa?

VSI: Vsi, vsi!

PERO: Alo v krog in prikličimo vrača! (*Sam stopi sredi kroga in hodi okolo štora*).

CIGANI IN CIGANKE (*se primejo za roke, hodijo okrog štora v krogu in pojejo*):

Predme stopi, vražji sin,
dam ti dušo za cekin;
cekin pa mora biti tak težak,
da ga ne dvigne vsak junak!
Huú, uú, uú!

(Izza štora se zabliška in zakadi.)

VSI *(odskočijo, cigani in ciganke se poskrijejo za debela in kukajo izza njih.)*

PERO *(odskoči in se prestrašen prime za najbližje deblo.)*

BARA *(ob ognju):* Haha, Pero, najjačji vseh ciganov, teci, teci, da te ne bo vrag!

MEFISTO *(se dvigne izza štora, pokončno stoječ, kakor da bi ga dvigala nevidna sila. Se pokloni in odkrije na vse strani, še posebej pa Peru):*

No, tu sem, junaški Pero! *(Ko se Pero ne gane):* Ali se me bojiš?

BARA: Haha, boji, boji!

MEFISTO *(Bari):* O, stara znanka se oglašá tamle... Kaj ne misliš še umreti? Težko te že čakamo tam doli. Kaj ne misliš umreti?

BARA: Ne mudi se mi še! Prej se moram še pokoriti!

MEFISTO: Hih! Prepozno, stara čarovnica, prepozno! *(Peru).* No, Pero, ali se res bojiš!

PERO *(se ojunáči):* Cigan se vraga ne boji!

MEFISTO: No, tako je prav!... Pa povej sedaj kaj hočeš?

PERO: Mošnjo cekinov nam daj!

MEFISTO: In kaj daš za to?

PERO: Kaj bi dajal, reveži smo, cigani smo reveži, nič nimamo!

MEFISTO: Hih — —

BARA: Dušo mu daj, dušo!

MEFISTO: Kaj bi z dušo Perovo, ta mi sama pade v naročje.

PERO: Ne dam duše, daj zastonj, tebi se ne pozna, če daš!

MEFISTO *(izvleče steklenico):* Glej, to le ti dam zastonj! Na, pokusi!

PERO *(si ne upa.)*

MEFISTO: Kaj se bojiš junače?

BARA: Boji se, boji!

PERO *(pristopi):* Ne bojim se! Daj! *(Izpije požirek):* Peče, a ni slabo.

Pogum se mi vrača. Ne bojim se ničesar več. Kakšna vražja moč je v tej pijači! *(Hoče še piti).*

MEFISTO: Stoj! *(Mu vzame steklenico):* Le poslušaj, Pero! Ta pijača bo preobrnila svet, ako hočeš. Naučim te kuhati jo, če mi boš služil.

Prodajal jo boš po svetu za drag denar — tvoj bo denar, bogat postaneš, najbogatejši na svetu. Ali hočeš?

PERO: In kaj hočeš za to?

MEFISTO: Ničesar!

PERO: Tudi duše ne?

MEFISTO: Tudi duše ne! Dušo izgubiš z drugimi grehi!

PERO: Če bom bogat, mi ne bo treba grešiti. Čemu bi še kradel in goljufal?

MEFISTO: Ej, ciganče, ociganiti me hočeš za dušo! Prav. Živi kakor hočeš, le to le razpečavaj — drugo mi ni mar!

PERO: (*ponuja roko*): Velja, nauči me!

MEFISTO: Prav. (*Udari v roko Peru in hoče v desno*): Ajdiva! (*Se ustavi*): A čakaj! Daj tovarišem požirek za slovo!

PERO: Le vkup, tovariši! Pokusite požirek vražje pijače. (*Gre od cigana do cigana in daje piti.*)

MEFISTO: Ne vražje, ampak čudotvorne. Ime pa ji je alkohol! Če izpiješ požirek, se ti odpro vrata v veselje in radost, skrbi pozabiš in dobra volja te objame. Izpiješ dva, ti da moč v žile, da bi se metal z vsakim junakom. Izpiješ tretjega, se že mečeš. Če pa ti četrto zdrkne po grlu, se mečeš z menoj. Le daj vsakemu požirek za dobro voljo! Le daj, Pero!

CIGANI in CIGANKE (*so pili in se približali.*)

PERO: Alo veselo, bratci!

CIGANI in CIGANKE (*zaplešejo okrog ognja, pojoč*):

Ala brate

čez zelene trate!

Čez zelene trate proč,

tja, kjer škriplje temna noč!

Ala brate na zelene trate!

BARA (*se je bila približala Peru in ga prosila za pijačo.*)

MEFISTO (*namigne Peru, naj ji da.*)

PERO (*ji da dvakrat.*)

BARA (*zapleše, mahajoč z rokami.*)

PERO (*jo ustavi in smejoč se ji da še tretjič.*)

BARA (*se hoče ruvati s Perom.*)

MEFISTO (*kaže Peru, naj ji še da.*)

PERO (*uboga.*)

BARA (*se prime za grlo, zakrili z rokami in pade mrtva na tla.*)

MEFISTO (*se zasmeye*): Hahaha. (*Odpelje v desno Pera, ki gleda začuden starko.*)

Dobro jutro rakija (= žganje), z Bogom pamet.

Ee'okranjski pregovor.

V kupi se jih je več vtopilo, kot v morju.

Pijanec ima tri lastnosti: moder je, bogat in močan.

Slov. pregovor.

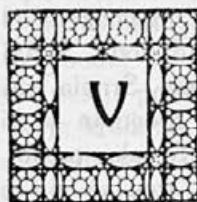
Milko Bambič: VELIKONOČNA ZABAVA.

□□□□

Ivan Vuk:

Na Veliki senožeti.

svojih otroških letih sem o poletnih počitnicah večkrat preživel mesec ali dva globoko doli v Istri pri svoji stari materi. Rada me je imela, pa me je razvajala. Za nikogar ni bilo sira v hiši, zame se je našel, pršuti so že davno pošli, toda zame se je še vedno našel košček za priboljšek. Pa orehi in lešniki in pravljice, bajke, šaljivke nagajivke!

Kje je vse to daleč sedaj za menoj! Le spomin še živi na ta daljna leta, ki se nikdar več ne vrnejo.

S teto sva hodila večkrat past govedo. Velika bela krava, Srnela, je bila moja ljubljenska. Koliko mleka sem popil od nje, toda kolikokrat sem jo po nepotrebnem udaril, hoteč pokazati svojo pastirsko oblast nad ubogo živaljo. Še danes me včasih zbode v srce, ko se spomnim, kako sem bil neusmiljen.

Sčasoma so mi samemu zaupali živino, meni, mestnemu otroku. Kako sem bil tedaj ponosen! Pogumno sem vihtel palico v roki, vrigel spone preko ramen ter korakal skozi vas, kakor bi vodil četo vojakov, ne pa potrpežljivo Srnelo in bodljivega Bakina.

Na veliki senožeti sem ustavil živali, zapel jima sprednje noge s sponomi ter sedel v travo zadovoljen in ponosen v svojem novem, dasi začasnem poklicu.

Velika senožet se je razprostirala v dolinici ob potoku, kjer so plavale male vitke postrvi in debeli kljeni. Breg je bil tam visok, zakaj voda je izpodjedala zemljo in se vedno globokeje v senožet zajedala. Večkrat sem stal na tem bregu ter strmel v vodo, ki je bila tam precej globoka.

Kako sem ljubil tedaj vodo. Vsaka struga, vsak potoček me je navdal z veseljem. Brodil sem in pljuskal po vodi, delal peščene jezove, napeljal nove strugice, napravljaj majhne lesene «mlince», nikoli mi ni pošla zabava.

Toda pred globoko vodo me je bilo groza. Nekaj skrivnostnega, strašnega in obenem veličastnega se mi je zdela neprodorna globina, a ribice, ki so v njej plavale, so mi bile zaklete deklice, pravkar prišedše iz svojih kristalnih podvodnih gradov.

Mirno sta se pasli živali, poskakujoč s prednjima nogama, kadar sta hoteli dalje po senožeti. V vodo zamišljen nisem opazil, da se je Srnela približala turščni njivi, ki se je držala na oni strani Velike senožeti. Šele ko je turšica zahreščala pod poželjivim jezikom sladkosnedne Srnele, sem se obrnil in zagledal žival v grehu.

Tedaj je v meni vzkipele, sveta jeza me je popadla, stekel sem h kravi ter jo neusmiljeno udaril s palico po hrbtu. Uboga žival je poskočila, toda ni mogla hitro bežati, ker je imela spone na sprednjih nogah. Jaz pa udri in udri! Tedaj se je revica splašila in v velikih skokih šla preko senožeti, a jaz za njo. V svoji slepoti nisem videl, kako se je približala strmemu bregu. Šele ko je bila prav blizu, da pade v vodo zvezana za nogi, kot je bila, sem se zavedel, kaj delam. Takoj sem obstal in v meni je zagomazelo od strahu. Žival je padla na kolena in glava ji je že visela nad vodo. Tedaj sem se naglo oddaljil in jo nežno poklical: «Srnela, pridi sem, Srnela, saj te ne bom več!» Srnela pa je upehana klečala na visokem bregu in se ni zmenila za moje kesanje. Vedno obupneje sem jo prosil: Srnela, postoj, ne hodi dalje, saj te ne bom več!» Solze so me obliile, v srce se mi je zasmilila žival.

Obrnil sem se proč, ker nisem hotel videti nesreče, ki sem jo povzročil. Rad bi bil pohitel k Srnelici, odvezal spone ter ji pomagal kakorkoli na noge, toda kako naj se ji približam, ko pa se me tako boji.

Sklenil sem roke in začel goreče moliti.

Solze in molitev sta me potolažila, obrnil sem zopet pogled k Srneli ter jo poklical. Tedaj se je žival obrnila in zamukala. Vrgel sem palico proč ter se previdno bližal ubožici, da je ne splašim.

Žival se je umirila, zakaj nič se ni zgodilo, ko sem ji prihajal vedno bliže. Ko sem prišel do nje, sem jo objel okoli vratu in se bridko razjokal. Nato sem jo pobožal po glavi, pogledal, če je kje ranjena, toda nič žalega

se ji ni zgodilo. Z vso skrbjo sem odvezal spone, nogi sta bili prosti. Vstal sem in klical žival, počasi se oddaljujoč. Obračala se je za menoj, polagoma se popravljala, nato se je prožno dvignila in stala je pokoncu.

Padel sem na kolena in poljubil zemljico od veselja in hvaležnosti, da je Srnela rešena.

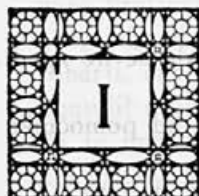
Prignal sem domov takoj po solnčnem zahodu. Nič več nisem stopal tako samozavestno in ponosno skozi vas.. Držal sem se Srnelice ob strani; tiho sem privezal živali k jaslím. Nato sem se skrivaj splazil v hram, si napolnil žepe s starim hruhom, soljo in z otrobi ter nesel vse svoji dragi, čudežno rešeni Srnelici.

Ferdo Plemič:

Trije krojači - en mož.

(Konec.)

n šli so v krčmo in prespali so noč. To noč se je sanjalo samo vajencu. Sanjal je, da je postal mojster in da je obogatel pri svojem rokodelstvu. Ko je mojster slišal o teh sanjah, je zamahnil z roko in dejal:

«To ni nič, to so budalosti! Na take sanje ne stavim v loterijo niti groša.»

Drugo noč je sanjal pomočnik. Sanjal je, da mu je mojster povišal dnino in da mu je še dejal: «Pa če ti bo premalo, Holofern, bom vsako soboto primaknil še kakšen tolar; saj nisem tak, da bi ne.»

Ko čuje mojster te sanje, reče: «To je bedastoča, takih mojstrov si le išči po svetu, če jih boš našel. Na take sanje ne stavim v loterijo.»

Tretjo noč se je sanjalo mojstru, da je medvedu šival kožuh. Ker pa ga je zbedel pri tem delu s šivanko, je postal medved hud ali on ga je z golo pestjo pobil na tla. Mojstru so se sanje zdele zelo imenitne. Pomočnik pa se je krohotal, češ, krojač, pa da bi z golo roko pobil medveda.

«Dajte mi pas, da ne počim samega smeha!» je vpil. «Tako neumno ni sanjal še noben krojač kar svet stoji!»

In tako je zabavljaj pomočnik, da mojster slednjič ni hotel staviti niti na svoje lastne sanje v loterijo.

Raje so zapravili beli tolar in potovali dalje. Približali so se velikemu mestu. Pred mestom pa je stal brkat in bradat stražnik, prepasan z veliko sabljo in s strahovito mošketo na rami, dolg in če že ne po naravi, vsaj po poklicu oster in hudoben.

«Stoj!» nahruli naše tri krojače. «Kam švedrate? Kje so vaše listine?»

«Kakšne listine?» vpraša mojster Hanibal malodušno.

«Potni list vendar, in za vsakega poseben list, to se razume. Tak je danes zakon!»

«Za mojih časov ni bilo takih zakonov,» odvrne mojster.

«Za tvojih časov pa tudi ni bilo toliko potepuhov in lenuhov po svetu, kakor si menda ti in sta tvoja tovariša. Sicer pa imam povelje, da na straži ne smem govoriti. Torej potne liste ven, ali...»

Potnih listov naši krojači niso imeli, razen pomočnika, ki pomoli svojo listino stražniku pod nos. Ta jo natančno pregleda, najprej na pravo stran, potem narobe, potem še proti solncu. Slednjič reče: «Prav! Torej ti lahko greš. Kaj pa vidva?»

«Midva,» reče mojster, «greva ž njim, tako da bo cel mož. Mi smo namreč krojači in on odtehta jedva tretjino moža. Zato greva midva ž njim, ker če je njemu dovoljeno, je tudi nama. In sicer...»

«Starec, kvasi manj budalosti in glej s kom govoriš!»

«Vem, da govorim s kraljevim ministrom, vendar...»

«Noben vendar! Imata potna lista, da ali ne?»

«Nimava jih.»

«Torej mi čim prej obrnita hrbet in izginita izpred oči, da se ne zgodi še kakšna nesreča,» zagrozi stražnik.

Kaj je bilo storiti? Poslovila sta se mojster in vajenec od pomočnika in obstala sta kraj ceste v senci.

Pomočnik pa je nadaljeval svojo pot v mesto, ki je bilo kaj klavrno. Reči moram takoj, da je bilo zagrnjeno v črnino. In vi, ki ste brali poleg mojih resničnih povesti gotovo že nešteto pravljic, veste prav dobro, kaj pomeni to, če je mesto zagrnjeno v črnino. Tedaj strahuje mesto gotovo kakšen nasilni velikan ali zmaj in se je vseh prebivalcev polastila huda žalost. Podobno, dasi malce drugače je bilo tudi v tem kraljevem mestu.

Tu so imeli kraljično, ki so jo vsi ljubili, njen oče, stari kralj pa najbolj. Bila je kaj nežna stvarca, sloka in drobna, malček kljukast nos je imela in oči — ah, tako solnčno žive, kakor jih še nisem videl na svetu. Samo nekoliko muhasta je bila, ne mnogo, ali prav zadosti, da je užalostila kralja in vse kraljestvo.

Tej kraljični se je dogodila velika nesreča prav ob tistem času, ko so naši trije krojači potovali po svetu.

Zgubila je namreč svoj naprstnik, in ker ni imela naprstnika, ni mogla in tudi ni hotela več šivati kraljevega prtiča, in tako si stari kralj ni imel kam obrisati dolge sive brade, kadar je jedel kaj mastnega, na primer svinjska reberca ali pa kapunova bedrca.

In ko se je to zgodilo, je kraljična namrdala drobna usteca in je zacepetala z nožico in je dejala: «Jaz bom nesrečna, dokler se ne najde moj naprstnik, ali takšen, ki bo mojemu povsem enak!»

In iskali so po vsem mestu njen naprstnik, pa ga niso našli. Naprstnikov je bilo v mestu res na tisoče, srebrnih, koščenih in železnih, ali vsi

so bili preveliki. Rokodelca pa, ki bi znal po meri izdelovati naprstnike, ni bilo v mestu.

Kralju, ki mu je maščoba že kapala od dolge brade, ni bilo to nikakor všeč, in ko je dobro preudaril s svojimi ministri, kaj se iz zadeve lahko prvič, drugič in tretjič razvije, je razglasil, da bo tisti, ki preskrbi kraljični zopet pripraven naprstnik in jo tako spravi k dobri volji ter mu pripomore do silo potrebnega prtiča, da bo tisti postal kraljičin ženin in soprog, samo da se izkaže, da je junak in prave viteške krvi in da ima tudi pod palcem kaj. Do takrat pa je bilo ukazano, naj se odene žalujoče mesto v črnino.

Vse to je zvedel Holofern in je takoj sklenil, da bo poskusil svojo srečo. Zato se oglasi v kraljevi palači in pove, da je prinesel takšen naprstnik, kakršnega pogreša kraljična in da jo tudi rad poroči in rad vzame nase kraljevo krono in deželo. Kdo bi tudi ne? Pa se mu vsa nakana ni posrečila. Ko je namreč po dolgem besedičenju in prerekanju s strežniki, sobarji, čuvaji, ministri in podministri prišel pred lepo kraljično in ji je ponudil svoj lastni naprstnik, ki je bil sicer dovolj majhen, se je izkazalo, da je imela kraljična tako droben kazalec, da ji je Holofernov naprstnik kar plesal krog roznatega nohtka. S kraljevsko krono in deželo tedaj ni bilo nič, in dvorjaniki so odslovili ubogega pomočnika s škodoželjnim nasmehom.

Tedaj se pomočnik spomni svojega mojstra Hanibala in njegovega vajenca Nebuhodonozorja ter pove muzajočim se dvorjanikom, da čakata pred mestnimi vrati še dva — kako bi rekel — nu, še dva moža, ki bi utegnila rešiti to sitno in zamotano zadevo z naprstnikom.

Kralj je takoj poslal po nju. In prvi je stopil v dvorano mojster Hanibal, ki se je do tal priklanjal vsakemu, kogar je srečal, celo grajskemu mačku, ki se je obregnil ob njegova suha bedra. Tako je prišel pred kralja, ki je sedel sredi zlate dvorane na zlatem stolu. Poleg njega pa je sedela kraljična in se je hudo mrdala.

Mojster Hanibal se prikloni do tal, nato pa vzdigne glavo in zagleda kraljevo mastno brado, od katere je kar kapalo. Precej pove, kaj misli:

«Toliko ljudi imate v službi, gospod kralj, ki menda samo onegavijo tod in Bogu čas, vam pa denar kradejo, ali da bi vam kdo brado obrisal, tega se ne domisli nihče.»

In brž povleče svoj rdeči robec iz žepa in obriše kralju brado.

To je bilo najhujše, kar je mogel storiti stari krojač!

Kralj se je zvrnil s prestola vznak, preobračal je oči, neprestano pljuval in klet:

«Brrr! Svinja! Brrr! S svojim robcem! Brrrrrrr! Kaj sem jaz medved? Kaj? Brrr!»

Kraljična je omedlela. Mojster Hanibal pa ni nič več čul, ker mu je priletela debela pest kraljevega telesnega stražnika naravnost v obraz, da se je zgrudil na tla. Odnegli so ga nezavestnega naravnost v ječo.

Seveda tudi mojstrov naprstnik ni bil kraljični po godu. Bil je celo širji negoli pomočnikov, tako da je vtaknila vanj lahko dva svoja prstka.

Po tem polomu so pripeljali vajenca Nebuhodonozarja pred kralja, bolj za šalo, ki so jo menili doživeti ž njim, negoli za res.

Ali glej! Ko Nebuhodonozor ponudi kraljični svoj prstanček in si ga cna natakne, so vsi spoznali, da ji prištoja, kakor bi bil nalašč zanjo vlit.

Kraljična veselo zacepeta z nožicama in se nasmehne po dolgem času. In vsi dvorjaniki so bili veseli, a najbolj kralj, ker zdaj je za trdno upal, da mu bo ljubezniva hčerka skončala prtič, ki ga je res že nujno potreboval.

Končal sem svojo povest in upam, da niste zdehali ob nji, ko ste jo brali.

Končal? Kako? Saj nisi še povedal, je li mali Nebuhodonozor poročil kraljično. Res, tega nisem povedal, ali povedal nisem zato, ker je on ni poročil. Kako tudi! Saj ni bil viteške krvi, kakor je zahteval kraljevi razglas. Pa tudi če bi bil viteške krvi, je bil vendar še premajhen. S to poroko tedaj ni bilo nič. Ali nagrada ni izostala, oj ne!

Kralj je daroval vajenčku lepo hišo sredi mesta, kjer mu je napravil veliko krojačnico, da je kmalu pričel bogateti. Mnogo pomočnikov je imel, med njimi pa je bil prvi Holofern, ki je sedaj pridno delal in kaj mnogim šival. Zato je pa moral sedaj pozdravljati tudi mnogo ljudi. Ker pa je bil spreten delavec, mu je dejal neke sobote zvečer njegov mladi mojster Nebuhodonozor:

«Na, Holofern; namesto dveh zlatnikov boš dobival od zdaj naprej tri zlatnike vsak teden. Pa če ti bo premalo, bom primaknil še kakšen tolar; saj nisem tak, da ne bi, ko sva pač oba nekoč lezla skozi isto veho. Saj veš...»

Tako so se tudi pomočniku izpolnile njegove sanje. In tako je vse v redu in lahko naredim piko.

Kaj? Še ne? — Res je; na mojstra Hanibala bi kmalu pozabil. To pa je res lepo, da ste me spomnili nanj, drugače bi revež moral umreti v ječi, kamor sem ga vržel, to je, ne jaz, ampak kraljevi stražniki.

Nu, mojstru Hanibalu ni bilo sile v ječi. Drgnili so ga z octom in ker je bil ocet silo hud in kisel, se je mojster takoj oglasil, ko mu je le prva kaplja kanila na nos. Ko se je oglasil, je bil tudi že živ in zdrav, in ker je bil med tem časom njegov vajenec že izročil pravi naprstnik kraljični, bi ga bili takoj izpustili. Ali obsedeti je moral še v ječi, ker je prispela

prav takrat pred kralja županova tožba radi dolžnega in ne izkazanega pozdrava in radi ubega iz občinskega zapora. Mojstru je šla huda za glavo in za nohte, ker so ga jeli gledati kaj sumljivo po strani, in je začel iti glas po deželi, da je hud revolucijonarec in nasilnež, ki je skoro nekega polža ubil. Pa so vso zadevo izročili kralju, naj on razsodi v tej prešmentani reči. Kralju pa je prav tisti dan izročila kraljična dolgo pogrešani prtič, in zato je bil zelo dobre volje in je vse odpustil, in mojstra Hanibala so izpustili iz ječe.

Še tisti dan ga je vzel k sebi Nebuhodonozor, da jih bo že vendar spet za enega moža.

Fran Žgur:

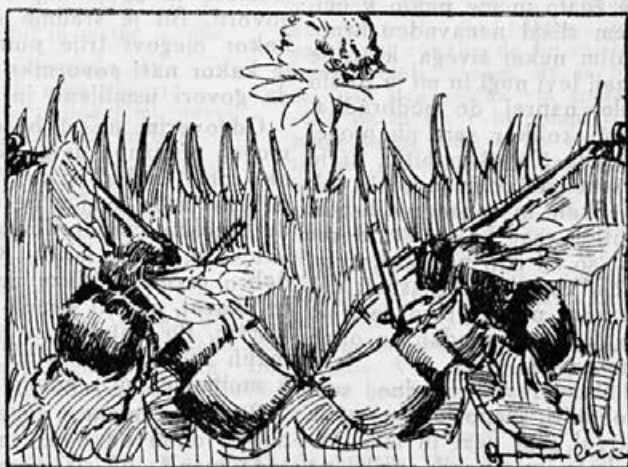
Prvi pomladančki ...

Prvi pomladančki
na vrbinji jančki —
Dober dan! — Kako ste?
K vam smo prišli v goste.

Družbe prevesele:
Muhe in čelele;
zum, zum, cici, cici,
bratci, sestre, strici.

Bratci — solnčni žarki;
sestre — cvetke v jarki;
še debeloglavi
z basom čmrli v travi ...

Naj se pir piruje,
zdaj, ko Bog mašuje —
ko zagrinja daljo
v solnčno, zlato haljo ..

Guliver v Liliputu.

Guliver, ujetnik majhnih ljudi.

Guliver se je naučil ranocelstva, pa je poznal tudi brodarstvo. 4. maja 1699 se je v Bristlu na Angleščem vkrcal na ladijo, in odpluli so na jug. Vihar jih pa zanese k bregu, kjer zadenejo ob skalovje. Šest mornarjev, med njimi Guliver, se spravi v rešilni čoln, toda pol ure kasneje se čoln prevrne. Kaj se je zgodilo s petimi, ni Guliver nikdar zvedel. Sam pa se je lotil plavati, in sreča mu je bila naposled mila. Ko je že ves utrujen, doseže z nogo trdna tla. Reši se na suho živ in zdrav.

«Legel sem na travo,» pripoveduje sam, «in zaspal. Ko pa se zbudim, se ne morem več ganiti. Moje roke in noge so bile priklenjene k zemlji in prav tako so bili pritrjeni na tla moji lasje. Čutil sem razne vezi, ki so mi prekrižale truplo. Videl pa nisem, ker mi ni bilo mogoče dvigniti glave in pogledati po sebi. Solnce je žgalo in me peklo v oči. Okrog sebe sem slišal nenavaden hrup. Naenkrat začutim nekaj živega, ki se je pomikalo po moji levi nogi in mi je prišlo na prsi ter šlo naprej do podbradka. Zasukal sem oči, kolikor sem jih mogel in zagledal majhno človeško bitje, ki je bilo nižje kot šest palcev in je imelo lok in puščice v rokah in lonec na hrbtu.

Istočasno čutim vsaj kakih štirideset enake vrste, ki so šli isto pot. Zakričim, in vsi ti človečki zbežijo preplašeni; nekateri (zvedel sem pozneje) so se celo pobili na begu, ker so popadali na obeh straneh z mene na tla.

Ker mi ni bilo preveč ugodno, sem se skušal osvoboditi. Naposled se mi je posrečilo, raztrgal sem vezi in izdril lesene kline, s katerimi je bila pritrjena na zemljo moja levica.

Zadonel je velik krič. V trenutku se mi je zagnala kaka stotina puščic v roko

in me zbadala kakor bucike. Nato ustrela v zrak, kakor to delamo v Evropi z bombami, in jaz sem si pokrtil obraz z levico. Zdelo se mi je najpametneje, da sem v miru.

Ko so oni ljudje videli, da se več ne gibljem, niso več spuščali puščic. Toda po hrupu sem spoznal, da je naraslo njih število. Več kot pol ure sem poslušal, kako so nabijali, kake štiri metre nad mojim očesom.

Kakor hitro so mi vezi in kljuke pu-stili, sem obrnil glavo in sem videl kak poldrugi čevelj nad zemljo narejen oder, na katerem so stali štirje teh človečkov. In od tam zgoraj mi je nekdo, ki je moral biti več kot ostali, držal govor, od katerega nisem razumel niti besede.

Predno pa je začel, je trikrat zakričal, nakar je kakih petdeset teh možakov porezalo vezi, s katerimi je bila pritrjena na zemljo leva stran moje glave. Tako sem se lahko okrenil ter si ogledal možica, ki se je napravljal, da mi bo govoril. Bil je srednje starosti in večji kakor njegovi trije pomočniki. Govoril je kakor naši govorniki, in razločil sem, da govori usmiljeno in ljubeznivo.

Odgovorim nekaj besed, kolikor sem mogel ponižno, dvigajoč levo roko in oko proti nebu, kakor bi ga hotel klicati za pričo svojim besedam. Nato sem del večkrat zaporedoma roko k ustom, ker sem čutil lakot. Govornik me je dobro razumel. Zlezal je s svojega odra in ukazal, naj mi denejo pri straneh več lestvic. Po lestvah pa je zlezlo nad sto malih Lilipučanov name ter se napotilo k mojim ustom s polnimi koši jedil.

Bila so ramena, noge in plečeta podobna onim od ovna in dobro kuhana, toda manjša od slavčkovih.

Povžil sem dva, tri kose hkrati in pogoltnil vsakikrat tri kruhke, ki pa niso bili večji od puškinih krogelj. Možički

pa so mi stregli kolikor so mogli naglo ter se čudili mojemu teku in strmeli radi moje velikosti.

Dal sem znamenje, da sem žejen. Ker so razumeli, da mi pijače ne bo kmalu dovolj, so ti umni ljudje zavalili z veliko spretnostjo k moji roki enega največjih sodov ter ga odprli pri strani.

Na en požirek sem popil, kar je bilo v sodu. Temu se ni prav nič čuditi. Držal je sicer stoosem lilipučanskih bokalov, a to je po naši meri le malo več kot kozarec. Ko sem okusil to pijačo, podobno burgundskemu vinu, a mnogo prijetnejšo, so mi privarili drugi sod, ki sem ga naglo spil. Zahteval sem še tretjega, pa niso imeli več.»

Nato pripoveduje Guliver, kako je spal osem ur, ko so mu Lilipučani namazali roke in obraz, kjer so ga bile zadele puščice. Spal je globoko in trdno, ker so mu zdravniki, na vladarjev ukaz, nalili v vino okusno zdravilo.

Ko se je zbudil, so ga Lilipučani spravili v svoje glavno mesto. V ta namen so kraljevi inženirji iznašli poseben stroj, ki ga je vleklo tisočpetsto vladarjevih

konj. Pred glavnim mestom je bil starodaven tempelj, najobširnejši v kraljevini. Njegova vrata so bila visoka blizu štiri čevlje, široka pa dva. Guliver se je skušal zgnesti skozi nje. Potem pa so mu privezali levo nogo k vratom.

Kakih stotisoč prebivalcev ga je prišlo gledat, in ležal je tam celih petnajst dni, predno so mu naredili po kraljevem ukazu posteljo, ki se je raztezala čez šeststo občin. Vladarski ukaz je veleval tudi, da morajo vse vasi v razdalji 900 metrov okrog mesta skrbeti za hrano in pijačo ujetnika velikana. Plačalo se bo vse iz kraljevega zaklada. Določeni znesek bi zadoščal za vzdrževanje tisočsedemstodvajsetdevetih Lilipučanov.

Za Guliverja so določili tudi šeststo postrežnikov. Tristo krojačev pa je bilo izbranih, da bi mu sešili dovolj obleke po lilipučanski modi.

Nekega dne se je zmislil kralj, da bi se velikan vzdignil in razkoračil. Hotel je korakati s svojimi četami skozi ta velikanski most. Na ta način je marširalo pod Guliverjem tristotisoč vojakov in tisoč jahačev.

(Dalje).

KOTIČKARJEM

Ivanec in zvezdica.

Cerkvica bela na griču stoji,
v cerkvi mali Ivanek kleči.
Jezuska prosí, naj kruhka mu da,
ker očka je zgubil in mater — oba.

Ivanek iz cerkvice naglo hiti
in zvezdici svetli tako govori:
«Oj, lučca blesteča, povej mi, povej,
kje očka in mati živita odslej?»

Se zvezda oglasi z nebeških višav,
Ivanu sirotku v dolino nižav,
prav tiho, na lahko mu šepeta,
da v svetih nebesih stanujeta.

Gombač Ana, Sv. Jakob.

Šolski izlet v Miren.

19. aprila 1925. smo se šolske deklice zbrale pod vodstvom gospodičen učiteljic na domačem cerkvenem trgu v Renčah. Od tukaj smo veselo odpotovale skozi Bukovico, Bilje v Miren. Ko smo prišle v Miren, smo se malo odpočile in okrepčale. Potem smo šle k veselici, katero smo prav težko pričakovale, in to je bila krasna otroška igra «Kraljica palčkov». V začetku sta bile dve deklamaciji v italijanskem jeziku, prva je bila «Un capello bianco», druga «Una

bambola disordinata»; obe deklamaciji sta se izvrstno izvršili. Potem je začela igra. Meni je najbolje ugajalo zadnje dejanje. Vsi so spali, samo kraljica je gledala svetlobo; ko sta prišla dva palčka, ju kraljica zaprosi, naj svirajo, da bo rajala. Ko kraljica konča rajati, zapazi, da je bila sama, ker še tista dva palčka sta spala, in je rekla: «Oh! da bi šla v beli dan! Kaj bom delala tukaj sama, vila mi je obljubila, da pride ter me popelje v beli dan, pa vseeno bi mi bilo težko pustiti kraljestvo». Potem je prišla vila ter ji reče: «Kaj dvomiš?» Kraljica odgovori: «Saj ne dvomim, Ali tukaj vsi spijo, kaj bom delala tukaj sama?» Vila reče: «Kadar tretjkrat zatrobi, pojdi proti vzhodu!» Ona odgovori: «Kaj bo rekel pa kralj? Zalosten bo.» Vila reče: «Ako bo zalosten, mu bomo vile zapele, da ga razveselimo». Vila odide. Res, ko tretjkrat zatrobi, kraljica poljubi kralja ter odide. Ko se palčki zbude, ne najdejo kraljice. Kralj in palčki so zanj žalovali, ter so izjavili, da nočejo več ljudi v kraljestvo palčkov. Ko to izgovore, pridejo vile in pojejo in rajajo. To je bilo res lepo, da nam ostane vedno v spominu.

Prinčič-Brumat Eugeniija, Renče.

Iz mojega dnevnika.

Ko sem prišla popoldne iz šole, sem šla na pošto. Z menoj sta šli součenki Cilka in Vika. Ko smo se vrnile s pošte, sta nas poklicali Mici in Pavla in nam pokazali moža, ki je bil popolnoma pijan. Pripeljal se je bil s pošto iz Idrije in meril cesto proti domu. Ko je prišel pred zadruško, se je zvalil v jamo, v kateri je apno. Ves je bil bel od apna. Ko nas je zagledal, je začel kričati: «Ali sem kaj dolžan? Ali nisem vsega pošteno plačal?» Me smo se ga bale in smo šle proč. Ko smo prišle do Brusove trgovine, je kričal za Viko: «Čakaj, tvojemu očetu bom že nekaj povedal!» Tako je grozil Viki, četudi mu ni nobena ničesar rekla. Nazadnje je še kričal za nami, da smo neumnejše kot on. Me pa smo šle dalje in si mislile: «Ne neumnejše, temveč mnogo pametnejše smo, ker smo abstinentke in nam ne more škodovati in nas zmešati alkohol kakor je njega.» — Ta pijanec je zapravil vse premoženje, ki mu ga je zapustil oče.

Peternel Julka,
učenka 5. š. l. v Sp. Idriji.

Sv. Frančišek in volk.

Ljudski glas pravi tako-le: Živel je okrog mesta Giubbio zelo divji volk. Imel je zelo ostre zobe in je žrl odrasle in majhne. Med tesnim mestnim zidovjem so živeli preplašeni meščani, ki se niso upali iz mesta. Pride v mesto sv. Frančišek in sliši o grozodejstvu volka in reče s smehljajočim obrazom: «Bratje, jaz grem proti volku.»

Žene so imele solzne oči, a svetnik je junaški odšel. Sredi gozda je dobil divjega volka in s prijaznim glasom ga je nagovoril: «Dragi volk, zakaj me gledaš tako neprijazno in mi kažeš svoje ostre zobe? Pridi bliže, sedi k meni in poslušaj me. Znam, da povzročas v mestu veliko zlo in pripravljáš ljudi v dvom za življenje. Kradeš in ubijaš in ne prizaneseš ne žalostnim, niti dobrim otrokom. Torej poslušaj: Kot resnično je solnce, kar počenjaš, je slabo. Bog tega noče. Ti si dober in najbrže te je v to prisilila lakot. Torej jaz ti obljubim, da boš dobil odslej v mestu dovolj živeža. A ti mi moraš obljubiti, da boš pošten in dober. Ne smeš prizadeti nikomur najmanjšega zla. Obljubi tedaj vse to!» Volk dvigne zelo ponižno nožo. Tedaj se svetnik obrne vesel proti mestu in za njim gre volk s sklonjeno glavo.

V mestu so praznovali veliko slavnost. Veselje je segalo do nebes. Udomačeni volk je ostal med zidovjem, hodil od hiše do hiše med otroci kot jagnje in je lizal lica zdaj enemu, zdaj drugemu. Potem je poginil.

Objokovan od vseh je bil pokopan ob pokopališču.

(A. S. Novaro).

Prevedla iz ital. Jelka Furlanova,
Nadanjeselo, 5. š. l.

Pomlad je tu!

Na mehki, topli sapici
v posete Vesna k nam hiti.
Oj, mrzla zima, oster mraz,
le hitro spravi se od nas!

Budi se gozd in travniki,
narava širna več ne spi.
Veselo ptičice pojò
in ljubke rožice cvetò.

Vse veselo je in raja,
iz spanja, kot iz groba, vstaja.
Raduj, mladina, se na glas,
le enkrat je mladosti čas!

Marta.

Maks Valič: POMLAD JE TU.

REŠITEV UGANK V 7. ŠTEVILKI

I. Rebus: Jurčič je spisal Desetega brata.

II. Uganke: 1. u, 2. ščetka za zobe, 3. Usta, jezik in zobje, 4. Uš, 5. Pepel, 6. Svetloba, 7. Repe nikdar ne sejejo, le njeno seme, 8. Po rimski cesti, 9. Dinja [angurija], 10. Vlak.

III. Race plavajo ena za drugo: — — — —

Deloma so rešili:

A v č e: Makarovič Rožica. — B a r k o v l j e: Simonič Henrik. — D u t o v l j e: Žvab Danica, Tavčar Vida, Gomezelj Pavla, Orel Milan, Tavčar Miroslav, Živec Božidar. — D o r n b e r g: šinigoj Anton, Berce Franc. — G o r i c a: Žagar Slavko. — I d r i j a: Kalan Karl. — K a t i n a r a: Deklice IV. razreda. — M i r e n: Uršič Dragica, Kogoj Oskar, Sestan Ivan, Budin Julij, Ferletič Milan, Vouk Franc, Ožbot Rudolf, Klančič Bogomil, Uršič Bojan, Pahor Marija, Frančeskin Ivanka, Uršič Vida, Klančič Marica, Bon Ivica, Butkovič Jožica. — O z e l j a n: Rijavec Franc, Spacapan Marica, Štrukelj Karolina, Fornazarič Jožefa. — R o j a n: Milavec Dušan. — S v. J a k o b: Granduč Zora, Počkar Lidija, Cerkvenik Franc, Deško V., Renar Ana in Vida, Gombač Zora, Reiter B., Hrvatín Alojz, Kerševan Olga, Reiter Maks, Pavletič Ana, Čermelj Viktorija, Jug Ana, Jerman Nerina. — S v. L u c i j a: Taljat Evald, Taljat Alojz. — S e ž a n a: Boneta Oskar. — V r b o v o: Hrvatín Vera, Uljan Ivanka, Logar Anton, Logar Nada, Štembergar Franc. — O p č i n e: Šonc Oskar.

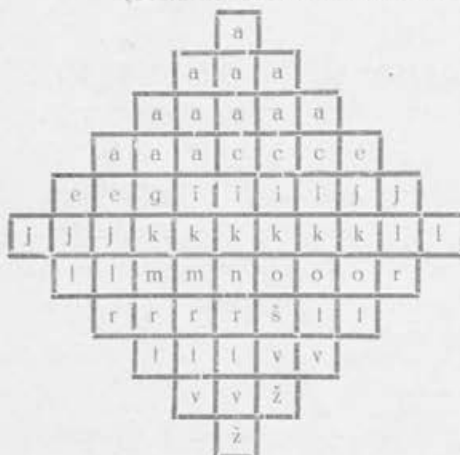

Nagrajeni (za šesto številko): Dutovski ugankarski krožek, (za sedmo številko): Svetojakobški ugankarji.

:: ZA KRATEK ČAS ::

I. Demant.

(Sestavila Orel Milan in Žvab Danica, Dutovlje.)

soglasnik
kraljuje pod zemljo
jih po nedolžnem zapirajo
kaj je okoli Trsta?
igrišče
speči junak
služabnica
si je želi kmetski človek
Bog nas varuj
plava po morju
soglasnik

Po sredi navzdol in od leve na desno čitaš ime imenitnega vojskovodje.

II. Uganke.

- Štrukelj Karla, Ozeljan: Ni še bilo in tudi ne bo, pa vendar je: kaj?
- Ko gre je on, ko stoji, je ona: kaj?
- Kdo stoji v logu na eni nogi?
- Mahnič Olga, Sv. Jakob: Spredaj šilo, zadaj škarje, zgoraj noč in spodaj dan. Kaj je to?
- Kdaj je vol zunaj in znotraj kosmat?
- Počkar Lidija, Sv. Jakob: Kdo trpi, kadar cerkvenik zboli?
- Senčar Rasto, Postojna: Kdo zna vse jezike, pa se ni učil nobenega?
- Žvab Danica, Dutovlje: Fik, fak, na oba kraja enak!
- Oče velikan, mati hudobna, otroci vsi dobri: kaj je to?
- Orel Milan, Dutovlje: Do kdaj gre zajec v njivo?
- Komaj prisopiha, nima pljuč, da diha.
- Samsa Dragica, Vrbovo: S čim je pokrita cerkev sv. Petra v Rimu?
- Štemberger Franc, Vrbovo: Kako napišeš „suho travo“ samo s štirimi črkami?

III. Računske uganke.

- Žena sreča jato kavk in jim reče: Kam vas leti vseh sto?
— Kavke odgovorijo: Bili nas mora še enkrat toliko, pa še polovico, še četrtno toliko in še ti žena navrh, da nas bo vseh sto. — Koliko kavk je bilo?
- Napiši 1000 s številkami tako, da ne boš rabil ničel!
(Pavel Maslo, Pasjak.)

Rešitve je poslati do 20. maja.
Izžrebani rešilec bo primerno nagrajen.